

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 186/2021-120

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára, zo sudkyne Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], zastúpených advokátskou kanceláriou Lansky, Ganzger & Partner Rechtsanwälte, spol. s r. o., Dvořákovo nábrežie 8A, Bratislava, IČO 36 851 710, v mene ktorej koná JUDr. Martin Jacko, proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave č. k. 10 Co 21/2020-1975 z 18. septembra 2020 takto

rozhodol:

1. Uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 10 Co 21/2020-1975 z 18. septembra 2020 **boli porušené** základné práva sťažovateľa [REDACTED] podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1, čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 14 bodu 1 Prílohy č. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach.
2. Uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 10 Co 21/2020-1975 z 18. septembra 2020 **boli porušené** základné práva sťažovateľa [REDACTED] podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1, čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 14 bodu 1 Prílohy č. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach.
3. Uznesenie Krajského súdu v Bratislave č. k. 10 Co 21/2020-1975 z 18. septembra 2020 **zrušuje a vec vracia** Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.
4. Krajský súd v Bratislave **je povinný** nahradiť sťažovateľom trovy konania v sume **719,28 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľov do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu boli 20. októbra 2020 doručené ústavné sťažnosti sťažovateľov vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1, čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 14 bodu 1 Prílohy č. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach (ďalej len „pakt“) uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 10 Co 21/2020-1975 z 18. septembra 2020 (ďalej len „napadnuté uznesenie“). Ústavné sťažnosti vedené pod sp. zn. Rvp 2412/2020 () a pod sp. zn. Rvp 2413/2020 () boli uznesením č. k. PLs. ÚS 63/2020 z 18. novembra 2020 spojené na spoločné konanie, ktoré je ďalej vedené pod sp. zn. Rvp 2412/2020.

Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti navrhli, aby ústavný súd vyslovil porušenie označených práv, zrušil napadnuté uznesenie krajského súdu a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie.

Podľa § 129 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažovatelia navrhli odklad vykonateľnosti napadnutého uznesenia, čo odôvodnili hroziacou závažnou ujmom spočívajúcou v nemožnosti zúčastniť sa v procesnej pozícii intervenientov odvolacieho konania, a tak uplatňovať procesné prostriedky na ochranu svojich práv.

2. Spoločnosť () v konkurze (ďalej aj „žalobca“ alebo „úpadca“) viedla spor so Slovenskou republikou ako žalovanou (ďalej aj „žalovaná“ alebo „zúčastnená osoba“) o náhradu škody spôsobenej orgánmi verejnej moci. Neskôr bol na žalobcu vyhlásený konkurz a správca konkurznej podstaty navrhol pokračovať v konaní. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovatelia boli spoločníkmi, konateľmi, konkurznými veriteľmi, zmenkovými ručiteľmi a členmi veriteľského výboru úpadcu – žalobcu. Sťažovatelia oznámili vstup do konania ako intervenienti v právnej veci správcu úpadcu proti Slovenskej republike o náhradu škody spôsobenej orgánmi verejnej moci.

V uvedenom konaní Okresný súd Bratislava I medzitýmnym rozsudkom č. k. 16 C 287/2009-831 zo 7. marca 2013 rozhodol, že je daná zodpovednosť žalovanej za škodu spôsobenú žalobcovi nesprávnym úradným postupom orgánov štátu s tým, že o výške nároku na náhradu škody a o trovách konania rozhodne v konečnom rozsudku. Krajský súd rozsudkom č. k. 2 Co 287/2013 zo 14. augusta 2013 tento rozsudok potvrdil. Ústavný súd nálezom č. k. II. ÚS 145/2019-124 z 30. januára 2020 rozsudok krajského súdu, ktorým bol potvrdený medzitýmny prvoinštančný rozsudok, zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie.

3. Po vrátení veci ústavným súdom sťažovatelia samostatnými podaniami z 29. júla 2020 oznámili svoj vstup do konania ako intervenienti na strane žalobcu.

Krajský súd napadnutým uznesením vstup sťažovateľov ako intervenientov do konania nepripustil. Krajský súd poukázal na skutočnosť, že podania oboch sťažovateľov, ako aj ďalšieho intervenienta [REDAKOVANÉ] (ďalej len „intervenient 3“) boli „*absolútne identické*“, a preto ich posudzoval spoločne. V odôvodnení napadnutého uznesenia krajský súd zdôraznil nevyhnutnosť existencie právneho záujmu ako podmienky pre vstup intervenienta do konania a v tejto súvislosti krajský súd konkretizoval, že „*faktický záujem na výsledku konania – v tomto prípade maximalizáciu rozsahu uspokojenia konkurzného veriteľa*“ nemožno zamieňať s právnym záujmom na výsledku konania. Krajský súd zároveň zdôraznil úlohu správcu ako osobitného subjektu, ktorého povinnosťou (za ktorú nesie aj zodpovednosť) je obhajovať záujmy všetkých konkurzných veriteľov, a preto „*nie je potrebné, aby v tomto jeho procesnom postavení bol správca podporovaný aj účasťou jednotlivých konkurzných veriteľov*“. Krajský súd v odôvodnení napadnutého uznesenia uzavrel, že sťažovatelia nebudú vo sfére hmotnoprávneho postavenia nijakým spôsobom dotknutí, pričom ich záujem na výsledku konania je výlučne majetkový, ktorý nie je možné stotožniť so záujmom právnym.

4. Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 186/2021 z 28. apríla 2021 prijal ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie v celom rozsahu a zároveň odložil vykonateľnosť napadnutého uznesenia krajského súdu do rozhodnutia ústavným súdom.

II.

Argumentácia sťažovateľov

5. Sťažovatelia napadnuté uznesenie považujú za arbitrárne a nepreskúmateľné. Podľa názoru sťažovateľov ich oznámenia o vstupe do konania neboli identické s oznámením o vstupe do konania intervenienta 3, ktorý je len v pozícii konkurzného veriteľa úpadcu. Sťažovatelia porušenie práv odôvodnili tým, že „*Krajský súd právny záujem Sťažovateľa na konaní posudzoval iba z hľadiska postavenia Sťažovateľa ako konkurzného veriteľa a nevyjadril sa ku postaveniu Sťažovateľa ako spoločníka Úpadcu (a z toho vyplývajúceho práva na likvidačnom zostatku), konateľa Úpadcu a k postaveniu Sťažovateľa ako zmenkového ručiteľa*“.

6. Sťažovatelia sú presvedčení, že ich právny záujem v konaní vo veci je jednoznačne daný tým, že „*V prípade neúspechu v danom konaní bude Sťažovateľ ako fyzická osoba priamo zasiahnutý do hmotnoprávnej sféry tým, že bude znášať plnenie voči veriteľovi Úpadcu – spoločnosti [REDAKOVANÉ] namiesto Úpadcu z dôvodu ručenia zo zmenky. Rovnako v prípade úspechu v danom konaní bude Sťažovateľ priamo zasiahnutý do hmotnoprávnej sféry tým, že nebude znášať plnenie voči veriteľovi Úpadcu - spoločnosti [REDAKOVANÉ]...*“.

7. K porušeniu práva vyjadriť sa k všetkým vykonávaným dôkazom (čl. 48 ods. 2 ústavy) sťažovatelia uviedli: „Sťažovateľovi nebolo oznámené, že začalo konanie o prípustnosti intervenienta, nebola mu dodatočne poskytnutá možnosť dodatočnej príležitosti preukázať svoj právny záujem a tiež právo vyjadriť sa k nesúhlasnému stanovisku žalovaného... Sťažovateľovi súčasne nebolo doručené napadnuté uznesenie. Sťažovateľ sa o napadnutom uznesení dozvedel iba prostredníctvom Žalobcu.“

III.

Vyjadrenie krajského súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľov

III.1. Vyjadrenie krajského súdu:

8. Krajský súd ako odporca v konaní pred ústavným súdom doručil svoje vyjadrenie k ústavnej sťažnosti 17. mája 2021. V uvedenom vyjadrení predseda krajského súdu zhrnul stanovisko vec prejednávajúcej sudkyne, z ktorého vyplýva, že v konaní bolo niekoľkokrát nariadené pojednávanie odročené na základe žiadostí sporových strán. Predsedníčka senátu a zároveň sudkyňa spravodajkyňa zotrvala na závere, že vstup sťažovateľov ako intervenientov do konania je neprípustný.

III.2. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

9. Slovenská republika, zastúpená Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky, prostredníctvom právnej zástupkyne doručila ústavnému súdu svoje vyjadrenie 9. júna 2021.

Zúčastnená osoba vo svojom vyjadrení uviedla, že sťažovatelia v podaní, ktorým oznámili svoj vstup do konania, nedôvodili svojím postavením zmenkových ručiteľov a konateľov úpadcu. V tejto súvislosti zúčastnená osoba poukázala, že pokiaľ sťažovatelia neuviedli všetky relevantné skutočnosti, neuniesli bremeno tvrdenia o rozhodnej skutočnosti. Vo vzťahu k postaveniu sťažovateľov ako spoločníkov úpadcu a z toho vyplývajúceho práva na likvidačnom zostatku zúčastnená osoba uviedla, že ide jednoznačne o majetkový faktor, čo nemôže byť stotožňované s právnym postavením, ktoré sa v dôsledku súdneho konania nezmení. Napokon podľa názoru zúčastnenej osoby samotní sťažovatelia riadnym spôsobom neodôvodnili, v čom konkrétnom by sa malo ich postavenie z hľadiska hmotného práva zmeniť. Vo vzťahu k namietanému porušeniu práva na poskytnutie dostatočnej príležitosti preukázať svoj právny záujem (čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny), ku ktorému malo dôjsť postupom krajského súdu, zúčastnená osoba poukázala najmä na zmenu právnej úpravy.

III.3. Replika sťažovateľov:

10. Sťažovatelia vo svojej replike doručenej ústavnému súdu 27. mája 2021 kritizovali vyjadrenie krajského súdu, že v podanom vyjadrení sa nevyjadril k meritu ústavnej sťažnosti, ale uviedol skutočnosti, ktoré s prejednávanou vecou nesúvisia. Naďalej zotrvali na tvrdeniach o procesných vadách (nemožnosť vyjadrenia sa k vyjadreniu, nedoručenie uznesenia) v postupe krajského súdu,

ako aj o arbitrárnosti napadnutého uznesenia. Sťažovatelia právny záujem na výsledku sporu odôvodnili: „... budú sťažovatelia ako fyzické osoby priamo zasiahnutí do hmotnoprávnej sféry tým, že budú znášať plnenie voči veriteľovi úpadcu – spoločnosti [REDACTED] [REDACTED] namiesto úpadcu z dôvodu ručenia zo zmenky. Rovnako v prípade úspechu v danom konaní budú sťažovatelia priamo zasiahnutí do hmotnoprávnej sféry tým, že nebudú znášať plnenie voči veriteľovi úpadcu...“

11. Sťažovatelia sa podaním doručeným ústavnému súdu 15. novembra 2021 vyjadrili aj k stanovisku zúčastnenej osoby. V tomto vyjadrení sťažovatelia zdôraznili, že na rozdiel od intervenienta 3 (predseda veriteľského výboru úpadcu, konkurzný veriteľ) sú navyše v postavení zmenkových ručiteľov a konateľov úpadcu, a teda ich podania nemohli byť identické. Zároveň uviedli, že krajskému súdu bola dostatočne známa skutočnosť, že sú zmenkovými ručiteľmi, pričom na skutočnosť upozornil aj žalobca podaním zo 4. septembra 2020, teda ešte pred vydaním napadnutého uznesenia. Sťažovatelia opätovne zdôraznili, že podľa ich názoru právny záujem vo svojich podaniach preukázali dostatočne a navyše aj sám žalobca poukazoval na existenciu právneho dôvodu ich vstupu do konania. Napokon sťažovatelia opätovne uviedli, že im bola odňatá možnosť konať pred príslušným súdom, keďže nemali priestor na vyjadrenie sa k argumentácii žalovanej uplatnenej v návrhu.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

12. Jadro ústavnej sťažnosti tvorí námietka nedostatočného odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu, ktorým sťažovatelia neboli pripustení ako intervenienti na strane žalobcu. K ďalšiemu tvrdenému porušeniu práv malo dôjsť postupom krajského súdu spočívajúcim v nedoručení návrhu na nepripustenie sťažovateľov ako intervenientov do konania zo strany žalovanej ani samotného napadnutého uznesenia.

13. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti uprednostňuje materiálne poňatie právneho štátu, ktoré spočíva okrem iného v interpretácii právnych predpisov z hľadiska ich účelu a zmyslu, pričom pri riešení (rozhodovaní) konkrétnych prípadov sa nesmie opomínať, že prijaté riešenie (rozhodnutie) musí byť akceptovateľné aj z hľadiska všeobecne ponímanej spravodlivosti (m. m. IV. ÚS 1/07, IV. ÚS 75/08, I. ÚS 57/07, I. ÚS 82/07, IV. ÚS 182/07). Všeobecný súd pri svojom rozhodovaní nie je doslovným znením zákonného ustanovenia viazaný absolútne. Môže, dokonca sa musí od neho (od doslovného znenia právneho textu) odchýliť v prípade, ak to vyžaduje účel zákona, systematická súvislosť alebo požiadavka ústavou súladného výkladu zákonov a obdobných všeobecne záväzných právnych predpisov (čl. 152 ods. 4 ústavy). Samozrejme, i v týchto prípadoch sa musí vyvarovať svojvôle (arbitrárnosti) a svoju interpretáciu právnej normy musí založiť na racionálnej argumentácii (m. m. III. ÚS 72/2010). V prípadoch nejasnosti alebo nezrozumiteľnosti znenia ustanovenia právneho predpisu alebo v prípade rozporu tohto znenia so zmyslom a s účelom príslušného ustanovenia, o ktorého jednoznačnosti niet

pochybnosti, možno uprednostniť výklad *e ratione legis* pred doslovným gramatickým (jazykovým) výkladom. Viazanosť štátnych orgánov v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy totiž neznamená výlučnú a bezpodmienečnú nevyhnutnosť doslovného gramatického výkladu aplikovaných zákonných ustanovení. Ustanovenie čl. 2 ods. 2 ústavy nepredstavuje iba viazanosť štátnych orgánov textom, ale aj zmyslom a účelom zákona (III. ÚS 341/07). Ústavne konformný výklad je príslušný orgán verejnej moci povinný uplatňovať vo vzťahu k všetkým účastníkom konania a zároveň garantovať ich primeranú rovnováhu, aby bolo rozhodnutie v predmetnej veci akceptovateľné z hľadiska požiadaviek vyplývajúcich z ústavy, ako aj medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných slobodách, ktorými je Slovenská republika viazaná.

IV.1. K namietanému porušeniu práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením:

14. Súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo strany konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranou konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných stranami konania, a preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo strany konania na súdnu ochranu, resp. spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04).

15. Uvedené východiská bol povinný dodržať pri rozhodovaní o prípustnosti vstupu sťažovateľov do konania aj krajský súd, a preto bolo úlohou ústavného súdu v rámci rozhodovania o ústavnej sťažnosti posúdiť, či ich skutočne rešpektoval, a to minimálne v takej miere, ktorá je z ústavného hľadiska akceptovateľná a udržateľná.

16. Predmetom ústavnej sťažnosti je námietka o porušení práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením, ktorým krajský súd nepripustil vstup sťažovateľov ako intervenientov do konania z dôvodu, že nepovažoval ich právny záujem na výsledku sporu za preukázaný a dostatočný. Sťažovatelia považujú napadnuté uznesenie za nedostatočne odôvodnené.

17. Intervenient je ten, kto sa zúčastňuje na konaní popri žalobcovi alebo žalovanom a má právny záujem na výsledku konania [§ 82 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“)].

18. V zmysle § 82 CSP intervenient vstupuje do konania z vlastného podnetu alebo na základe oznámenia o spore podľa § 86 písomným podaním (ods. 1). Vstup intervenienta je prípustný počas celého konania (ods. 2). V podaní, ktorým vstupuje do konania, musí intervenient okrem všeobecných náležitostí podania uviesť tvrdenia, ktoré odôvodňujú jeho právny záujem na výsledku konania (ods. 3). Vstup intervenienta do konania súd oznámi stranám (ods. 4).

19. Podľa § 83 CSP súd na návrh rozhodne, či je vstup intervenienta prípustný.

20. Intervenient je subjektom *sui generis* sporového konania. V spore vystupuje buď na strane žalobcu, alebo žalovaného. V mimosporovom konaní a rovnako aj v správnom súdnom konaní je intervencia vylúčená. Je na rozhodnutí intervenienta, či do konania vstupuje. Intervencia vzniká na základe procesného úkonu intervenienta (§ 82 ods. 3 CSP). Intervenient má právny záujem na výsledku sporu, ktorý vyplýva z hmotného práva. Intervenient vlastnými procesnými úkonmi podporuje v spore stranu, na ktorej vystupuje, s cieľom jej víťazstva v spore. Prípustnosť intervencie skúma súd len na návrh (ktorejkoľvek) strany.

21. So zreteľom na podstatu ústavnej sťažnosti považoval ústavný súd v prvom rade za potrebné zaujať aspoň stručné stanovisko k ústavne konformnej interpretácii termínu „právny záujem na výsledku konania“ ako definičného znaku inštitútu intervencie.

Otázka existencie právneho záujmu intervenienta na výsledku sporu je otázkou zmeny právneho postavenia intervenienta (v zmysle zmeny v jeho právach alebo jeho právnych povinnostiach tvoriacich obsah tzv. sekundárneho právneho vzťahu medzi intervenientom a podporovanou sporovou stranou) v závislosti od výsledku intervenovaného sporu. V prípadoch tzv. rozšírenej subjektívnej záväznosti rozsudku (napr. § 228 ods. 2 CSP, § 306 CSP, § 43 Civilného mimosporového poriadku, § 162 Exekučného poriadku, § 32 ods. 15 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov) je právny záujem intervenienta na výsledku sporu daný samotnou skutočnosťou, že toto rozhodnutie bude záväzné aj pre neho. V sporoch, v ktorých sa uplatňuje štandardná záväznosť súdneho rozhodnutia (tzn. záväznosť „len“ pre sporové strany a ich právnych nástupcov), je úlohou intervenienta preukazovať vplyv výsledku intervenovaného sporu na obsah jeho právneho vzťahu (spravidla hmotnoprávnej povahy) s podporovanou sporovou stranou.

22. Tvrdený právny záujem na výsledku konania intervenienta je predmetom rozhodovania zo strany príslušného súdu až vtedy, ak niektorá zo strán sporu tvrdí nedostatok právneho záujmu vstupujúceho intervenienta. Pri posúdení existencie právneho záujmu na výsledku konania je potrebné mať na zreteli skutočnosť, že ide o objektívnu kategóriu. Teda je potrebné skúmať hmotnoprávne vzťahy sporových strán a ich hmotnoprávny dopad na tretie osoby v kontexte predmetu sporu. V prípade, ak konajúci súd zistí, že neexistuje spojitosť medzi hmotnoprávnym postavením subjektu, ktorý vstúpil do konania ako intervenient, a výsledkom sporu v korelácii s dôvodmi tvrdenými v oznámení o vstupe do sporu, je oprávnený rozhodnúť o jeho nepripustení do konania. V pochybnostiach, ak nie je možné s istotou vylúčiť potenciálny dopad výsledku sporu

na intervenienta, je potom nevyhnutné dospieť k záveru, že intervencia je prípustná, a návrh na nepripustenie intervenienta zamietnuť v súlade so zásadou poskytovať v prípade pochybností výklad, ktorý je pre dotknutého účastníka priaznivejší a poskytuje mu viac práv (II. ÚS 203/2021).

23. Vychádzajúc z obsahu a rozsahu ochrany základného práva na súdnu ochranu formulovaných v doterajšej judikatúre ústavného súdu a prihliadnuc aj na doterajšiu judikatúru všeobecných súdov, možno právny záujem na výsledku konania definovať v spojení s podstatou a so zmyslom inštitútu intervencie, ktorým je posilnenie postavenia sporovej strany, na ktorej podporu intervenient do konania vstupuje, za podmienky, že objektívne existuje relevantný dôvod, z ktorého možno vyvodit', že aj intervenient má na výsledku sporu právny záujem. O právny záujem ide spravidla vtedy, ak rozhodnutím vo veci môže byť dotknuté právne postavenie intervenienta, jeho práva a povinnosti vyplývajúce z hmotného práva (IV. ÚS 112/2018, I. ÚS 197/2021).

24. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie práv sťažovateľov v dôsledku ich nepripustenia ako intervenientov do konania (v štádiu odvolacom) vedeného krajským súdom a ich nesúhlas s právnym názorom konajúceho súdu o absencii právneho záujmu na výsledku konania, resp. tvrdenie o nedostatočnom odôvodnení napadnutého uznesenia. Spornou je teda otázka možnej existencie právneho záujmu sťažovateľov na výsledku sporu o náhradu škody v situácii, kde žalobcom je správca konkurznej podstaty obchodnej spoločnosti, v ktorej majú sťažovatelia postavenie spoločníkov, konateľov a zároveň sú v postavení konkurzných veriteľov a zmenkových ručiteľov.

25. Pokiaľ ide o medze zasahovania ústavného súdu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, ústavný súd vo svojej judikatúre opakovane uvádza, že mu v zásade neprislúcha hodnotiť správnosť skutkových záverov či právneho posúdenia veci všeobecnými súdmi, pretože nie je prieskumným súdom, resp. nadriadeným súdom a ani ochrancom zákonnosti. Pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti ústavný súd nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Povinnosť chrániť princípy spravodlivého procesu na zákonnej úrovni patrí teda predovšetkým všeobecným súdom. Úloha ústavného súdu pri rozhodovaní o sťažnosti, ktorou sa namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie rozhodnutím všeobecného súdu, sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonných predpisov s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä z toho, či závery všeobecných súdov vyjadrené v napadnutom rozhodnutí sú dostatočne odôvodnené, či nie sú arbitrárne alebo svojvoľné s priamym dopadom na niektoré zo základných práv a slobôd (napr. I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05, II. ÚS 369/2018).

26. K porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie môže dôjsť predovšetkým vtedy, ak by komukoľvek bola odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a ak by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu (žalobe) fyzickej osoby alebo právnickej osoby (napr. I. ÚS 35/98), ale tiež v prípade, ak by rozhodnutie

všeobecného súdu bolo arbitrárne, a teda bolo prejavom zjavnej svojvôle pri výklade a aplikácii právnej normy, alebo ak by výrok rozhodnutia nebol v súlade s priebehom konania (m. m. II. ÚS 107/2018). Súčasťou obsahu práva na spravodlivé súdne konanie je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne odpovie na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Do práva na spravodlivý proces však nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov, teda za porušenie tohto základného práva nemožno považovať neúspech (nevyhovenie návrhu) v konaní pred všeobecným súdom (napr. I. ÚS 8/96, III. ÚS 197/02, III. ÚS 284/08).

27. Ústavný súd pristúpil k preskúmaniu odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu, aby posúdil zlučiteľnosť jeho obsahu s limitmi sťažovateľmi označených článkov ústavy, ktorých porušenie namietajú. Uvedený prieskum vykonal ústavný súd v medziach svojich právomocí, a teda posudzoval kvalitu odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu a ústavnú súladnosť interpretácie právnej úpravy, ktorú konajúci súd vo veci sťažovateľov aplikoval, inými slovami, ústavnú udržateľnosť napadnutého uznesenia.

28. I keď je možné hovoriť o určitej skromnosti argumentácie uplatnenej sťažovateľmi v ústavnej sťažnosti, faktom ostáva, že krajský súd sa v napadnutom uznesení žiadnym spôsobom nevysporiadal s postavením sťažovateľov ako spoločníkov a konateľov úpadcu či zmenkových ručiteľov v rámci existencie či neexistencie právneho záujmu na výsledku sporu.

Krajský súd v napadnutom uznesení koncentroval odôvodnenie svojho rozhodnutia do bodu 10, kde uviedol: „... v tomto spore, avšak samotný faktický záujem na výsledku konania - v tomto prípade maximalizáciu rozsahu uspokojenia konkurzného veriteľa v konkurze, nemožno zamieňať s právnym záujmom na výsledku konania, keďže právny záujem nemôže byť daný len jeho prípadným majetkovým záujmom na výsledku konania.“

29. Krajský súd zaujal arbitrárne a nepreskúmateľné stanovisko k nepreukázaniu právneho záujmu na výsledku sporu pri vstupe sťažovateľov ako intervenientov do konania. Žiadnym spôsobom sa nevysporiadal s postavením sťažovateľov ako konateľov úpadcu a zmenkových ručiteľov, hoci tieto skutočnosti boli predmetom tvrdení v podaní sťažovateľov, ktorým oznamovali svoj vstup do konania, ako i vo vyjadrení žalobcu, ktorým súhlasil so vstupom sťažovateľov ako intervenientov.

30. Podľa § 236 CSP v písomnom vyhotovení uznesenia sa uvedie označenie súdu, ktorý ho vydal, označenie strán a ich zástupcov, označenie prejednávaného sporu, výrok, stručné odôvodnenie, poučenie o odvolaní a deň a miesto vydania uznesenia.

31. Uznesenie predstavuje jednoduchšiu procesnú formu rozhodovania všeobecných súdov, avšak i ono musí obsahovať aspoň stručné odôvodnenie. Stručná forma odôvodnenia predstavuje predovšetkým objasnenie základných dôvodov, ktoré viedli k prijatiu uznesenia a ktoré sú spôsobilé výrok uznesenia rozumne a preskúmateľným spôsobom vysvetliť. Rozumné a preskúmateľné odôvodnenie výroku uznesenia tak predstavuje základné formulačné pravidlo, kde z osobitostí konkrétneho prípadu budú vyplývať osobitosti odôvodnenia v intenciách právneho posúdenia, t. j. prečo súd na konkrétne skutkové okolnosti aplikoval, resp. zvolil tento procesný postup a rozhodol tak, ako je uvedené v enunciiate uznesenia (ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S., BARICOVÁ, J., MESIARKINOVÁ, S., BAJÁNKOVÁ, J., TOMAŠOVIČ, M. a kol. *Civilný sporový poriadok. Komentár*. Praha : C. H. Beck, 2016, s. 861.).

32. Nedostatočné odôvodnenie napadnutého uznesenia, ktoré zakladá jeho ústavnú neudržateľnosť, považuje ústavný súd za dôvod na vyslovenie porušenia označených práv sťažovateľov. Vychádzajúc z uvedených záverov, ústavný súd rozhodol, že napadnutým uznesením krajského súdu došlo k porušeniu základných práv sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto napadnuté uznesenie krajského súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a jemu zodpovedajúceho § 133 ods. 2 a 3 písm. b) zákona o ústavnom súde zrušil a vrátil na ďalšie konanie.

IV.2. K namietanému porušeniu práv podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny:

33. Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti namietali, že krajský súd im neoznámil začatie konania o prípustnosti intervenientov, nebol im poskytnutý priestor na vyjadrenie sa k nesúhlasnému stanovisku žalovanej ani príležitosť na dodatočné preukázanie právneho záujmu, a napokon, že napadnuté uznesenie nebolo sťažovateľom doručené.

34. K vstupu intervenienta do konania dochádza už samotným doručením písomného podania intervenienta, že vstupuje do konania. Intervenient tak môže urobiť z vlastnej iniciatívy, teda ak sa sám dozvie o prebiehajúcom spore, alebo sa o spore môže dozvedieť na základe oznámenia strany podľa § 86 CSP. Keďže nevyhnutným predpokladom opodstatnenosti vstupu do konania v procesnom postavení intervenienta je existencia právneho záujmu na výsledku konania, podanie, ktorým intervenient vstupuje do konania, musí obsahovať relevantné skutočnosti, ktoré odôvodňujú jeho právny záujem na výsledku konania. Z povahy veci vyplýva, že osobitnou náležitosťou tohto podania bude aj uvedenie strany, ktorú bude intervenient v konaní podporovať. Povinnosťou súdu je následne oznámiť vstup intervenienta všetkým stranám.

35. Podstatným pre posúdenie, či došlo k porušeniu práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny, je, že o samotnom vstupe intervenienta súd nerozhoduje, jeho vstup má právne účinky *ex lege* oznámením o vstupe do konania dňom doručenia písomného podania intervenienta, v ktorom uvádza, že vstupuje do konania, ak toto podanie obsahuje všetky zákonom vyžadované náležitosti a relevantný právny dôvod preukazujúci jeho záujem na výsledku sporu.

36. Poukazujúc na § 82 ods. 3 CSP, nie je možné súhlasiť s názorom sťažovateľov, že krajský súd bol povinný poskytnúť dodatočný priestor na preukázanie právneho záujmu na výsledku sporu. Z dikcie § 82 ods. 3 vyplýva, že je to práve intervenient, ktorý je povinný uviesť skutočnosti, ktoré odôvodňujú jeho právny záujem na výsledku sporu.

Pokiaľ sa sťažovatelia odvolávajú na nález ústavného súdu č. k. IV. ÚS 480/2012 z 13. februára 2013, ústavný súd konštatuje, že tento nález reflektoval predchádzajúcu právnu úpravu inštitútu vedľajšieho účastníka upraveného Občianskym súdnym poriadkom. Na rozdiel od úpravy intervencie podľa Civilného sporového poriadku, vedľajší účastník v podaní, ktorým do konania vstupoval podľa Občianskeho súdneho poriadku, nebol povinný preukázať právny záujem na výsledku konania.

37. Naproti tomu všeobecný súd o prípustnosti vstupu intervenienta rozhoduje len na návrh. Ide o návrh na vyslovenie neprípustnosti vstupu intervenienta do konania. Strana sporu tak má procesný nástroj na zabránenie účinkom vstupu subjektu do konania ako intervenienta, keďže rozhodnutie o prípustnosti intervencie je viazané na procesnú aktivitu sporových strán, ktoré v návrhu musia uviesť skutočnosti a prípadne označiť dôkazy, ktoré intervenciu vylučujú (napr. tvrdenia a dôkazy o neexistencii hmotnoprávneho vzťahu medzi intervenientom a stranou sporu a pod.).

38. V teoretickej rovine je možné uviesť, že z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vyplýva, že princíp rovnosti zbraní znamená, aby každej procesnej strane bola daná primeraná možnosť predniesť svoju záležitosť za podmienok, ktoré ju nestavajú do podstatne nevýhodnejšej situácie, než v ktorej je protistrana. Právo na kontradiktórne konanie znamená, že procesné strany musia dostať príležitosť nielen predložiť všetky dôkazy potrebné na to, aby ich návrh uspel, ale i zoznámiť sa so všetkými ďalšími dôkazmi a pripomienkami, ktoré boli predložené s cieľom ovplyvniť rozhodnutie súdu, a vyjadriť sa k nim (rozsudok ESLP zo 4. 6. 2002 vo veci Komanický proti Slovenskej republike, body 45 a 46, rozsudok ESLP z 13. 1. 2015 vo veci Trančíková proti Slovenskej republike). Inými slovami, z princípu kontradiktórnosti konania vyplýva, že samotný účastník konania musí mať možnosť posúdiť, či a do akej miery je písomné vyjadrenie protistrany v súdnom konaní právne významné, či obsahuje také skutkové a právne dôvody, na ktoré je potrebné z jeho strany reagovať alebo inak je vhodné sa k nemu vyjadriť, v dôsledku čoho je teda len na účastníkovi konania, aby sám posúdil, či určité stanovisko k vyjadreniu protistrany vyžaduje komentár z jeho strany (rozsudok ESLP z 18. 2. 1997 vo veci Niderost-Huber proti Švajčiarsku, sťažnosť č. 18990/91, body 27 a 29, rozsudok ESLP z 13. 1. 2015 vo veci Trančíková proti Slovenskej republike), a pritom nezáleží, aký je jeho skutočný účinok na súdne rozhodnutie (rozsudok ESLP z 31. 5. 2001 vo veci K. S. proti Fínsku, rozsudok ESLP z 28. 6. 2001 vo veci F. R. proti Švajčiarsku). Inak povedané, požiadavka „kontradiktórnosti konania“ sa v judikatúre ESLP chápe skôr formálne, t. j. z jej hľadiska v podstate nezáleží alebo len málo záleží na skutočnom obsahu a význame informácie alebo argumentov predložených súdu vrátane ich samotného dopadu na rozhodnutie súdu/orgánu verejnej moci.

39. Kontradiktórnosť nerozlučne spätá s princípom rovnosti zbraní je univerzálnym právnym princípom platným v celom právnom poriadku, teda aj v civilnom súdnom konaní, a súd každého druhu a stupňa ho musí plne rešpektovať. Dôvodom je fakt, že jednou z jeho hlavných funkcií je oboznámiť účastníka konania so všetkými dokumentmi a dôkazmi, ktoré môžu ovplyvniť rozhodnutie a poskytnúť mu možnosti sa k nim vyjadriť. Ide predovšetkým o dôkazy, stanoviská a vyjadrenia protistrany v konaní alebo dôkaz, resp. stanovisko nezúčastneného subjektu (znalec, svedok a pod.) či zabezpečeného samotným konajúcim orgánom z vlastnej iniciatívy. Tým sa účastníkovi konania garantuje právo byť vypočutý (*audiatur et altera pars*), právo na obhajobu. Ani podľa ústavného súdu však zásada kontradiktórnosti nemá absolútny charakter, pretože existujú aj výnimky z uvedeného pravidla, kde okolnosti prípadu alebo procesnej situácie vylučujú uplatňovanie tejto zásady (napr. rozhodnutie sp. zn. III. ÚS 481/2012). Ústavný súd aj v inom svojom rozhodnutí konštatoval, že kontradiktórnosť konania nemôže prechádzať do roviny „absolútna“ (rozhodnutie sp. zn. II. ÚS 18/2013).

40. Krajský súd pochybil, ak sťažovateľom odňal možnosť vyjadriť sa k návrhu na nepripustenie intervenientov do konania, čím nepochybne vylúčil možnosť strane konania predniesť svoje argumenty, a tým ovplyvniť rozhodnutie o ne/pripustení intervencie. V tejto súvislosti len na okraj ústavný súd poznamenáva, že krajský súd ako odporca v konaní pred ústavným súdom na túto časť argumentácie sťažovateľov vo svojom vyjadrení nereagoval.

41. S prihliadnutím na to, že (i) k vstupu do konania dochádza z procesného hľadiska už samotným podaním intervenienta, (ii) súd „meritórne“ rozhoduje až na základe návrhu o neprípustnosti intervencie niektorej procesnej strany a napokon (iii) proti takému rozhodnutiu nie je prípustné odvolanie, ústavný súd dospel k záveru, že napadnutým uznesením krajského súdu došlo k neprípustnému zásahu do základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a čl. 14 paktu v spojení s právom na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

42. Ústavný súd na základe svojho zistenia, že napadnutým uznesením krajského súdu došlo k porušeniu označených práv sťažovateľov (body 1 a 2 výroku nálezu), napadnuté uznesenie krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie (bod 3 výroku nálezu).

43. V ďalšom postupe je krajský súd viazaný právnym názorom ústavného súdu vysloveným v tomto rozhodnutí (§ 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde). Krajský súd je tiež viazaný rozhodnutím o vrátení veci na ďalšie konanie, ktoré je vykonateľné jeho doručením (§ 134 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

V.

Trovy konania

44. Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov konania sťažovateľov, ktoré im vznikli v dôsledku ich právneho zastúpenia v konaní vedenom ústavným súdom. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

45. Sťažovatelia si uplatnili aj náhradu trov konania pred ústavným súdom, ktoré im vznikli v súvislosti s ich právnym zastúpením. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania vychádzal z obsahu súdneho spisu. Pri prvých dvoch úkonoch právnej služby, t. j. prevzatí a príprave zastúpenia a podaní ústavnej sťažnosti, vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2019, ktorá bola vo výške 1 062 eur, keďže išlo o úkony právnej služby vykonané v roku 2020. Odmena za jeden úkon právnych služieb za rok 2020 v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) predstavuje sumu 177 eur. Keďže ide o zastúpenie viacerých sťažovateľov, znižuje sa odmena za jeden úkon o 50 %, teda na sumu 88,50 eur. Takto stanovená odmena spolu s režijným paušálom vo výške 10,62 eur (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 99,12 eur za jeden úkon uskutočnený v roku 2020, t. j. za dva úkony pre dvoch sťažovateľov sumu 396,48 eur. Pokiaľ ide o ďalší úkon právnej služby – repliku sťažovateľov, ústavný súd vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2020, ktorá bola vo výške 1 087 eur, keďže išlo o úkon právnej služby vykonaný v roku 2021. Odmena za jeden úkon právnych služieb za rok 2021 v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky predstavuje sumu 181,17 eur. Keďže ide o zastúpenie viacerých sťažovateľov, znižuje sa odmena za jeden úkon o 50 %, teda na sumu 90,59 eur. Takto stanovená odmena spolu s režijným paušálom vo výške 10,87 eur (§ 16 ods. 3 vyhlášky) pre dvoch sťažovateľov predstavuje sumu 202,92 eur za jeden úkon uskutočnený v roku 2021. Keďže právny zástupca sťažovateľov je platiteľom dane z pridanej hodnoty, uvedená suma bola zvýšená o daň z pridanej hodnoty, teda o 20 % podľa § 18 ods. 3 vyhlášky a podľa zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov. Ústavný súd teda priznal sťažovateľom náhradu trov konania v sume 719,28 eur (bod 4 výroku rozhodnutia)

46. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je krajský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

47. Právoplatnosťou tohto rozhodnutia ústavného súdu zaniká aj dočasné opatrenie vydané uznesením ústavného súdu č. k. II. ÚS 186/2021-37 z 15. apríla 2021 o odklade vykonateľnosti napadnutého uznesenia krajského súdu.

48. Podľa čl. 133 ústavy proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok. Rozhodnutie sa stáva právoplatným doručením poslednému účastníkovi konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. decembra 2021

Peter Molnár
predseda senátu